

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z Nr

1. Obiekt

581/1
KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO

2. Czas powstania

1854-1856

3. Miejscowość

JEZIORSKO

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres

Jeziorsko 28
98-290 Warta

5. Przynależność administracyjna

powiat Sieradz
województwo łódzkie

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna przed I.VI. 1975.

powiat Sieradz
województwo łódzkie

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymsko-Katolicka
p.w. św. Podwyższenia Krzyża Świętego
Jeziorsko 28, 98-290 Warta

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr

Data

4.

Jeziorsko - pierwszy raz wzmiankowane w 1324 r., jako wieś szlachecka należąca do kasztelani spicymierskiej. Po jej likwidacji znalazła się w granicach województwa sieradzkiego. W XVI w. była własnością rodziny Ostrowskich h. Korab.

Parafia erygowana w 1 poł. XIV w. Pierwszy kościół wspomniany w 1520 r., spalony w 1636 r. Następny zbudowany dzięki staraniom ówczesnego proboszcza Jana Soliśkiewicza, konsekrowany w 1710 r. przez bpa Hieronima Wierzbowskiego, sufragana poznańskiego otrzymał wezwanie Podwyższenia Krzyża Św. i Zwiastowania NMP. Do 1818 r. parafia należała do archidiecezji gnieźnieńskiej. Obecna świątynia wzniesiona w latach 1854-1856. W XIX w. przy kościele funkcjonował szpital dla ubogich.

Bezstylowy.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje) **SYTUACJA**

Wieś położona ok 20 km od Sieradza, w kierunku zach., po obu stronach trasy krajowej Łódź-Konin. Kościół zlokalizowany jest w centrum wsi, po wsch. stronie drogi, wśród zabudowań gospodarskich. Otoczenie kościoła o zarysie prostokątnym, ogrodzone niskim murem otynkowanym parkanem, dostępne okazała brama z furtką od zach. (przy drodze) i dwiema mniejszymi furkami od półn. i poł.-wsch. Od bramy głównej prowadzi ciąg komunikacyjny o nawierzchni z kostki betonowej szaro-czerwonej, który następnie przechodzi w drogę procesyjną obiegającą świątynię po owalu, wykonaną z płyt betonowych. Teren wokół kościoła porośnięty trawą i obsadzony pierścieniem drzew liściastych. Na poł.-zach. od kościoła usytuowany jest ołtarz polowy i ażurowa stalowa dzwonnica. W zach. części placu krzewy i drzewa iglaste nasadzone wzdłuż osiowo biegnącej ścieżki z centralnie umieszczoną figurą Matki Boskiej.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA

Fundamenty - niedostępne, zapewne ceglano-kamienne na zaprawie wapienno-piaskowej.

Ściany – murowane z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie cementowo – wapiennej; obustronnie otynkowane, z zewnątrz tynkiem strukturalnym, pomalowane farbą emulsyjną. Wewnątrz tynk zacierany na gładko z dekoracją malarską.

Stropy – w nawie i prezbiterium drewniane, płaskie, z deskową podsufitką obrzuconą tynkiem na macie trzcinowej, polichromowane. W zakrystii strop żelbetowy, odcinkowy, otynkowany na gładko, pomalowany farbą emulsyjną. W kruchcie strop zapewne drewniany, płaski, z otynkowaną podsufitką.

Wieżba dachowa – drewniana, płatwiowo-wieszarowa, jednowieszakowa, nad nawą 7- wiązarowa z alternacją 3 kozłów pełnych i 4 pustych, nad prezbiterium 3-wiazarowa, z dwoma kozłami pełnymi. Konstrukcję wiażara pełnego tworzy belka wiażarowa, na której ułożona jest płatew stopowa (podwalina) i zaczopowany w niej słup (wieszak) usztywniony zastrzałami wieszarowymi oraz dodatkowo zaczopowaną w nich parą mieczy podłużnych. Na zastrzałach wieszarowych ułożona płatew połaciowa pełniąca funkcję usztywnienia ramy podłużnej wiązania. Elementy konstrukcji wykonane z drewna tartego, łączone na czop, wręb i nakładkę. Nie stwierdzono występowania znaków montażowych. Wieżby nad zakrystią i kruchtą niedostępne, zapewne krokwiowo-jetkowe.

Dachy – nad nawą dach dwuspadowy o niewielkim kącie nachylenia połaci; nad prezbiterium dach niższy dwuspadowy zakończony wielopołaciowo, o kącie nachylenia połaci jak nad nawą; ponad zakrystią i kruchtą dachy dwuspadowe.

Pokrycie dachowe – blacha ocynkowana na deskowaniu, łączona w tzw. rąbek stojący.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
955,08 m ³	79,59 m ²	sakralne	sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Lata 90-te XX w. drenaż i osuszanie kościoła, naprawa i uzupełnienie tynków zewnętrznych, wzmocnienie konstrukcji empory muzycznej, malowanie wnętrza z odtworzeniem dekoracji malarskiej. 2005 r. - wymiana drewnianych podłóg na posadzki z płytek gresowych. 2008 r. - naprawa tynków zewnętrznych, malowanie pokrycia dachowego.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania obiektu jest dobry. Prowadzone są w nim sukcesywnie prace o charakterze bieżących napraw.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Należy obiekt użytkować zgodnie z przeznaczeniem, prowadząc systematyczne remonty w porozumieniu z konserwatorem zabytków.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst, rysunki, zdjęcia: Urszula Ulatowska, Olsztyn 2008.

miejsce przechowywania negatywów WUOZ w Łodzi, Delegatura w Sieradzu

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

- 1 *Rocznik Diecezji Włocławskiej*, Włocławek 1991 r.
- 2 A. Ruszkowski, *Sieradz i okolice*, Sieradz 2000 r.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

27. Załączniki

wkładki 1- 6

1. Miejscowość

JEZIORSKO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

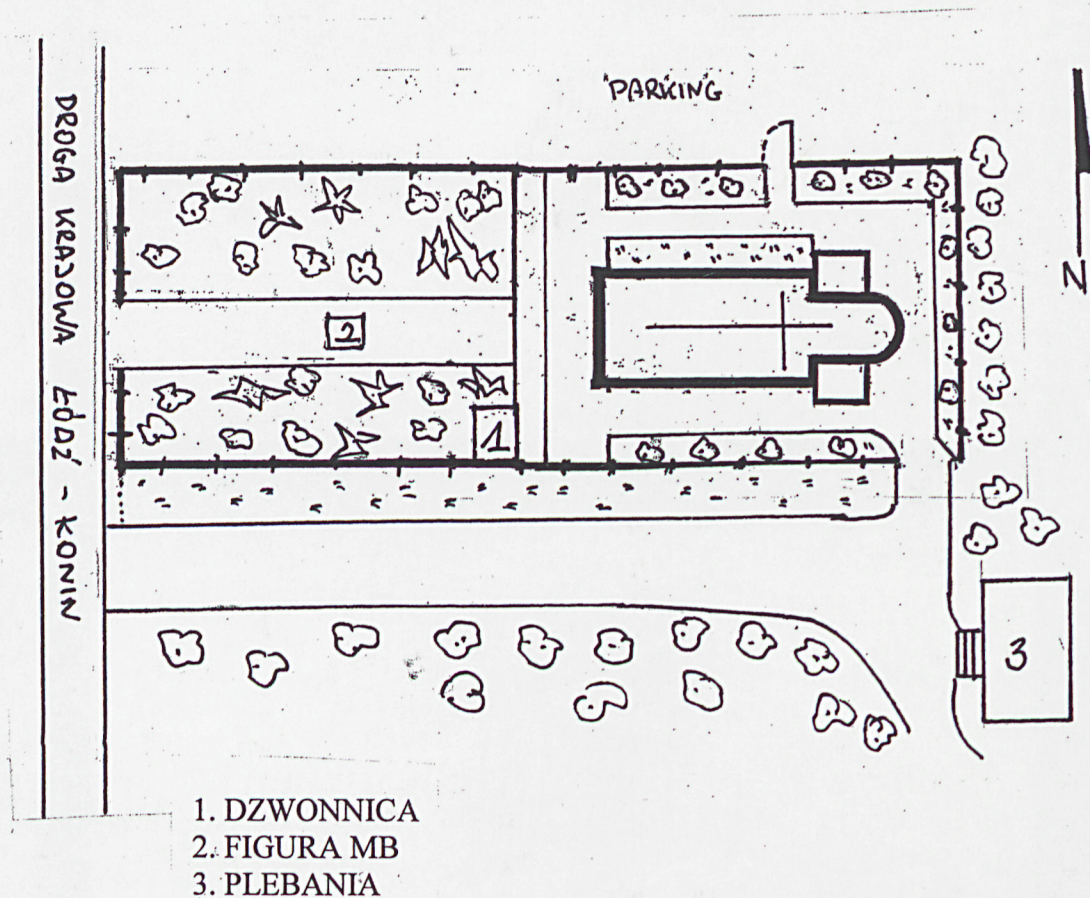
**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W.
PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

c.d. opisu pkt 13, plan sytuacyjny
zdjęcia

Otwory okienne – w kształcie prostokąta stojącego, zamknięte łukiem pełnym, wszystkie jednostronnie rozglifione (do wnętrza), z zewnątrz wokół otworu uskok. **Okna** – w nawie pojedyncze, stałe, metalowe, drobnokwaterowe, wypełnione szkłem kolorowym (żółtym i pomarańczowym) osadzonym na kit, w skrajnych wsch. otworach witraże z przedstawieniami figuralnymi; w prezbiterium okna pojedyncze, stałe, metalowe, z wypełnieniem witrażowym z przedstawieniami świętych; w zakrystii okna drewniane, pojedyncze, stałe, sześciordzielne, wypełnione szkłem białym, okratowane; w kruchcie okna drewniane, pojedyncze, stałe, jednoramowe, dwurdzielne, z nadświetleniem, okratowane.

Otwory drzwiowe – prostokątne, jednostronnie rozglifione. **Drzwi zewnętrzne główne** (w fasadzie) - drewniane, dwuskrzydłowe z nadświetlem, skrzydła pełne konstrukcji ramowo-płycinowej, zawieszone na zawiasach kątowych, skrzydła z ruchomym słupkiem w formie wąskiej gładkiej listwy przymykowej, w każdym skrzydle 3 prostokątne płyciny z gładkimi lustrami, na których nabite w układzie prostokątnym wąskie listewki o przekroju półwałka, styk płycin z ramiakami maskują profilowane prętawiny; powyżej szerokiego profilowanego śłemia przeszkłone dwurdzielne nadświetle z wypełnieniem wielokwaterowym i szkłem kolorowym. **Drzwi zewnętrzne w pld. ścianie nawy** - drewniane, pełne, jednokrzydłowe, konstrukcji ramowo-płycinowej, zawieszone na zawiasach kątowych, rama skrzydła wypełniona obustronnie szerokimi profilowanymi deseczkami w układzie w jodełkę, z zewnątrz nabity krzyż.

Wkładkę założył: Urszula Ulatowska, Olsztyn 2008 r.

Miejsce przechowywania negatywów: WUOZ Delegatura w Sieradzu

PLAN SYTUACYJNY

2.

4.

3.

5.

1. Miejscowość JEZIORSKO	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu pkt 13, inventaryzacja (rzut)
------------------------------------	---	---

Drzwi zewnętrzne do zakrystii - drewniane, pełne, jednokrzydłowe, konstrukcji deskowo-listwowej, zawieszone na zawiasach kątowych z zamkiem skrzynkowym, skrzydło z zewnątrz opierzone szerokimi profilowanymi deseczkami o kompozycji jodełki w lustrzanym odbiciu. **Drzwi zewnętrzne do kruchty** - drewniane, pełne, jednokrzydłowe, konstrukcji deskowo-listwowej, zawieszone na zawiasach kątowych z zamkiem skrzynkowym, skrzydło z zewnątrz opierzone szerokimi profilowanymi deseczkami w układzie w jodełkę, z nabitym centralnie krzyżem. **Drzwi wewnętrzne** - drewniane, jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe, zawieszone na zawiasach czopowych, w dolnej partii skrzydła dwie prostokątne pełne płyciny o wypukłych lustrach, w górnej części prostokątny otwór podzielony szprosami na zróżnicowanej wielkości kwatery wypełnione szkłem białym.

Posadzki, podłogi – w prezbiterium posadzka z płyt marmurowych; w nawie, zakrystii i kruchcie z kwadratowych płytek gresowych w układzie karo, w kolorach ecru i ceglastym; na emporze muzycznej podłoga drewniana.

Schody – współczesne, metalowe, zabiegowe, na słupie.

RZUT

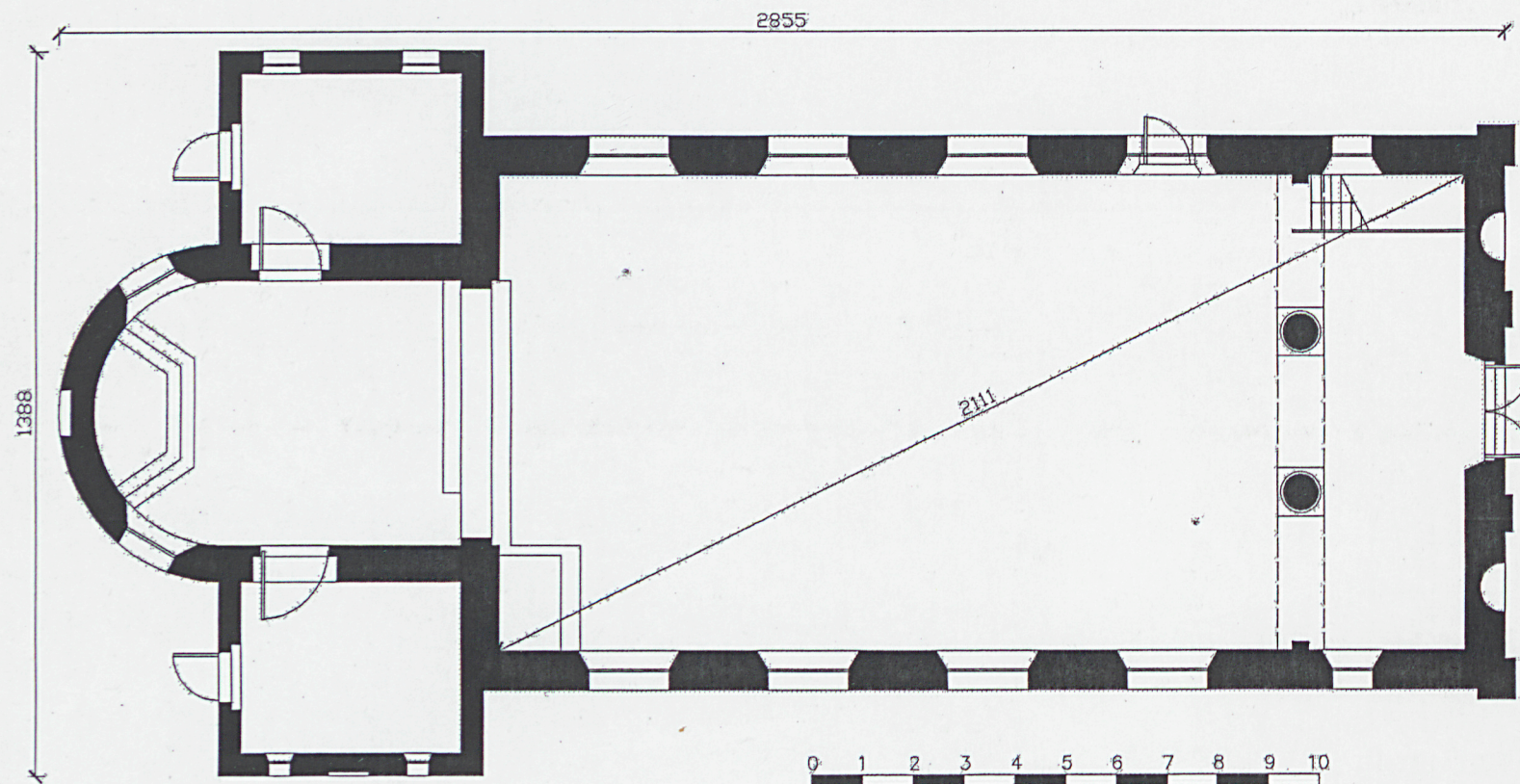
Kościół orientowany, jednonawowy. Złożony z prostokątnej nawy i węższego prezbiterium, zamkniętego półkolistą absydą. Prezbiterium flankują dwie symetryczne prostokątne przynależności – zakrystia (płd.) i kruchta (płn.). Wewnątrz nawy, wzdłuż ściany zach., chór muzyczny wsparty na dwóch masywnych kolumnach, dostępny za pośrednictwem schodów zlokalizowanych w płd.-zach. narożniku nawy.

BRYŁA

Bryła zwarta, złożona z prostopadłościennego wydłużonego korpusu nawowego nakrytego niskim dachem dwuspadowym i przylegającego doń od wsch. nieco węższego, absydalnie zakończonego, prezbiterium nakrytego także dachem dwuspadowym o wielopołaciowym zakończeniu. Na styku dachów nawy i prezbiterium wieżyczka sygnaturki z ażurowym arkadowym prześwitem, i wielospadowym zadaszeniem z krzyżem w zwieńczeniu. Od zach. nawa zwieńczona masywnym trójkątnym szczytem Prezbiterium flankują dwie analogiczne bryły zakrystii (od płd.) i kruchty (od płn.) - niższe, prostopadłościenne, nakryte dachami dwuspadowymi, o kalenicach biegnących prostopadle do ścian wzdłużnych prezbiterium, ograniczonymi trójkątnymi szczytami.

ELEWACJE

Otynkowane, posadowione na niskim cokole, zwieńczone uskokowym gzymsem, w elewacji zach. z fryzem ząbkowym. Fasada – symetryczna, ujęta w narożach pilastrami posadowionymi na przysadzistych profilowanych bazach, zwieńczonymi masywnym uskokowym belkowaniem z fryzem ząbkowym. Rozczłonkowana dwiema lizenami, pomiędzy którymi na osi głównej znajduje się prostokątny otwór wejściowy z nadprożem w formie profilowanego gzymśu, wspartego na konsolach. Po bokach otworu, pomiędzy pilastrami i lizaenami rozmieszczone są dwie półkoliście zamknięte nisze z figurami Marki Boskiej i Pana Jezusa. Fasadę wieńczy tympanon z obiegającym go profilowanym gzymsem i fryzem ząbkowym, na jego szczycie wznosi się krzyż. Elewacje płn. i płd. nawy – pięcioosiowe, ujęte w narożach pilastrami, artykułowane prostokątnymi otworami okiennymi zamkniętymi półkoliście. W skrajnej osi, od strony zach., mniejsze okno - równe " wysokości pozostałych otworów. W elewacji płd., w II osi od zach., znajduje się prostokątny otwór wejściowy. Elewacje prezbiterium od strony płn. i płd. częściowo przysłonięte przez przylegające doń kruchtę i zakrystię, powyżej ściany gładkie. W półkolistym zamknięciu prezbiterium, na osi płytka wnęka zamknięta łukowo, ujęta po bokach parą otworów okiennych w kształcie prostokątów stojących zwieńczonych łukami pełnymi.

1. Miejscowość JEZIORSKO	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu pkt 13, zdjęcia
------------------------------------	---	---

Zakrystia – elewacja pld. artykułowana dwoma wąskimi prostokątnymi oknami zamkniętymi łukiem pełnym, zwieńczona gładkim fryzem i masywnym wydatnym uskokowym gzymsem, nad którym wznosi się trójkątny szczyt; w ścianie zach., na osi znajduje się prostokątny otwór wejściowy, wsch. elewacja – gładka.

Kruchta – elewacje wsch., i zach. opracowane analogicznie jak w zakrystii, ściana pln. trójosiowa, rozczłonkowana wnęką i flankującymi ją dwoma wąskimi prostokątnymi oknami sklepionymi łukami pełnymi.

WNĘTRZE

Jednonawowe, z węższym prezbiterium, zamkniętym półkoliście oddzielonym od korpusu otworem tęczowym o wykroju spłaszczonego łuku. Nawa i prezbiterium nakryte stropami płaskimi. Całą szerokość zach. części nawy zajmuje chór muzyczny wsparty na dwóch przysadzistych kolumnach. Empora muzyczna z pełną balustradą, dostępna za pośrednictwem zabiegowych schodów zlokalizowanych w pld.-zach. narożniku korpusu. Prezbiterium podwyższone w stosunku do nawy o 3 stopnie. W pld. ścianie znajduje się prostokątny otwór drzwiowy prowadzący do niewielkiej zakrystii, nakrytej sklepieniem odcinkowym, skomunikowanej z zewnątrz przez drzwi wejściowe w ścianie wsch. Do prezbiterium od pln. przylega kruchta z otworem wejściowym w ścianie wsch., nakryta stropem płaskim. Stropy oraz ściany nawy i prezbiterium zdobi dekoracja malarska figuralno – ornamentalna, z przedstawieniami św. Apostołów i symbolami Eucharystii, wkomponowanymi w wic roślinno-palmetową. Do stropu nawy przymocowane są dwa obrazy: Krzyża Św. i Wniebowzięcia NMP. Podłucze otworu tęczowego i ościeża otworów okiennych obiega motyw palmetowo-roślinny. Wnętrze kruchty i zakrystii malowane w odcieniach bieli i żółci.

WYPOSAŻENIE

Chrzcielnica z poł. XVII w., barok.

Dwie monstrancje z 1737 r. i ok. poł. XVIII w., barok.

Kielich z ok XVII w., barok.

INSTALACJE - elektryczna, nagłośnieniowa, grzewcza, odgromowa.

6.

8.

7.

9.

1. Miejscowość JEZIORSKO	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) SPIS FOTOGRAFII zdjęcia
------------------------------------	---	---

SPIS FOTOGRAFII

- 1 Widok ogólny od pld.-zach.
- 2 Widok ogólny od pñn.-wsch.
- 3 Elewacja pld. nawy.
- 4 Elewacja pñn. nawy.
- 5 Prezbiterium.
- 6 Zakrystia.
- 7 Kruchta pñn.
- 8 Wnętrze, widok w kierunku prezbiterium.
- 9 Wnętrze, nawa, widok w kierunku zach.
- 10 Pld. ściana nawy.
- 11 Empora muzyczna.
- 12 Wieżba dachowa.
- 13 Wieżba dachowa.
- 14 Wieżba dachowa.
- 15 Drzwi główne w fasadzie.
- 16 Drzwi do kruchty.
- 17 Drzwi do zakrystii.
- 18 Drzwi z prezbiterium do zakrystii.
- 19 Okno w nawie.
- 20 Okno w zakrystii.
- 21 Okno w kruchcie.
- 22 Witraż.
- 23 Schody na emporę muzyczną.
- 24 Fragment posadzki w nawie.
- 25 Fragment polichromii na ścianach nawy.
- 26 Fragment polichromii na stropie w nawie.

10.

11.

13.

12.

14.

1. Miejscowość
JEZIORSKO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W.
PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
zdjęcia

15.

16.

17.

Wkładkę założył: Urszula Ulatowska, Olsztyn 2008 r.
Miejsce przechowywania negatywów: WUOZ Delegatura w Sieradzu

18.

19.

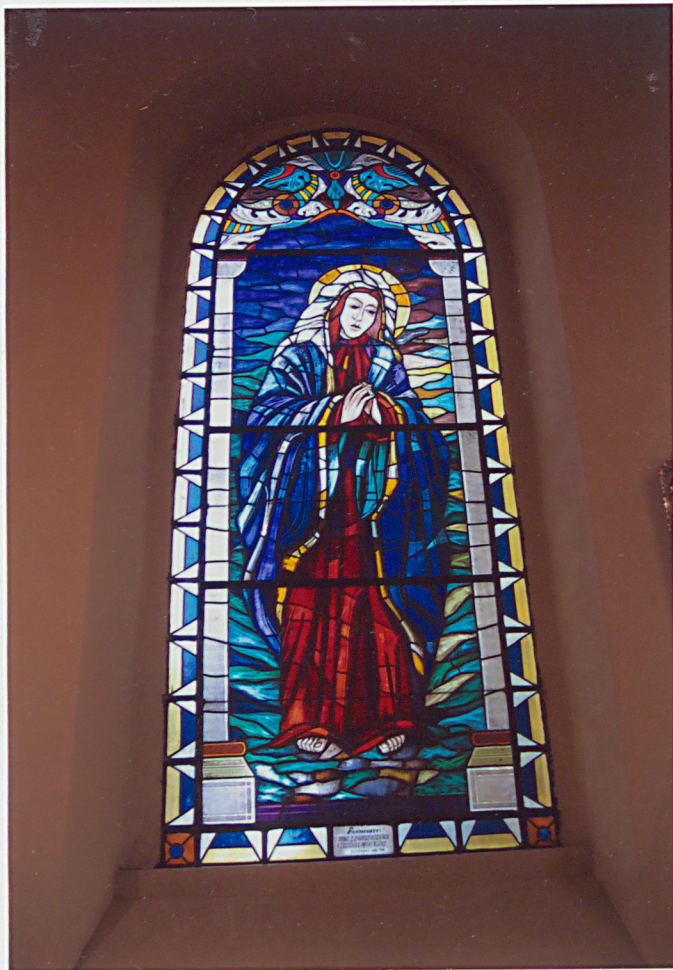

20.

21.

1. Miejscowość JEZIORSKO	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) zdjęcia
------------------------------------	---	---

22.

23.

24.

25.

26.